

Posudek vedoucího práce na diplomní projekt Matúša Pástora.

Předem mi dovoluťe krátké úvodní zamyšlení nad předkládanou prací neb ona je pro mne přesahující, syntetizující. Téma tohoto diplomu přesahuje naši školu, kde vyučujeme architekturu. V tom je jeho síla a v tom může být také i jeho problém. Jde o objekt pro pozorování hvězd na místě, které je k tomu z hlediska čistoty oblohy nevhodnější. Je to zásah do panenské přírody, ona člověčí snaha ovlivňovat a zkoumat vše. A tak mě při pohledu na tento objekt napadá, zda ještě jako lidé umíme věci nechat prostě být. A právě i o tom jsme s Matúšem vedli dlouhé debaty. On sám Vám jistě jeho záměr, výběr místa i účel objektu vysvětlí a já tak mohu rychle přistoupit k mému pohledu. Nejprve chci říci, že nejsem amatérský astronom, tudíž jsem nemohl být rovnocenným partnerem pro diskusi o typologii a náplni objektu. Na hvězdy a většinu přírodních úkazů koukám v posvátném úžasu a bez přemýšlení se nechávám naplňovat jejich účinky. Také nejsem bezvýhradným stoupencem pokroku tak, jak je prezentován v současné době. Dokonce se domnívám, že na některé otázky nenajdeme odpověď tam nahoře, ale spíše zde dole. Jak zpívá Richard Muller - „Ak aj tam hore nikto nie je... Buď rád že aspoň ty si dole“. Též si nejsem jistý, zda stromy a vlci, které symbolizují některé myšlenky této práce, o naší přítomnost v onom magickém místě, kam Matúš svůj objekt umísťuje, stojí.

Příprava, předdiplom. Matúšova práce vzešla z pečlivé analýzy podobných objektů z celého světa, také analýzy i hledání místa, v rámci před-diplomu jsme společně hledali náplň objektu, mnohé věci jsme v diskusích rozporovali, řešili jsme energetickou soběstačnost objektu i to, jakým způsobem by se právě zde taková věc dala postavit. Řešili jsme politickou vůli oněch tří dotčených států, řešili jsme, kdo přesně by sem jezdil, kdo by věc financoval, komu by sloužily výsledky pozorování. Byly to diskuse zatížené i naší generační rozdílností, přesto obě strany cítily zaujetí a upřímnost.

Koncept, urbanismus, místo. Matúš po širokém hledání dospěl k místu, které vykazuje vysokou viditelnost oblohy v rámci Bortleovy stupnice. Je to místo křehké a možná v rámci současného světa i mírně výbušné. Je to místo, které nic nepotřebuje. Je to místo, jehož hodnota může být ceněna spíše menšinovými specialisty. Je to místo, kterých ubývá. Matúš poté zpřesnil stavební program a zodpověděl nám naše všetečné otázky logistické, zásobovací, administrativní i provozní. Ano – souhlasím s užitečností objektu, pokud by nemusel být umísťován do neporušených lesů a – promiňte mi mou asociálnost – pokud by nebyl přístupný veřejnosti. Zní to hrozně, vím, ale nemohu si pomoci, ctil bych více vědeckou náplň a méně tu ubytovací.

Dispozice, typologie. Jde o dům pohybující se mezi ubytovacím a výzkumným zařízením, energeticky soběstačný, využívající slunce a vítr jako zdroje jeho provozu – samozřejmě vedle nezbytné vody. Dispozičně je utvářen základní tepovou jednotkou objektu – turbínou, kolem které se místnosti obtácejí. Vzniklý tvar odkazuje až k mimozemským objektům nebo polárním laboratorům. Neumím posoudit, zda je jeho symetrie chtěná či zcela přirozená a autentická. Formy polárních nebo mimozemských stanic asi každý architekt obdivuje, jen nevím, z kolika procent jsou právě architektury tyto formy utvářeny.

Konstrukce. Konstrukčně jde o dřevostavbu, resp. kombinaci dřevostavby a technologií, které zde tvoří organickou část objektu samotného. Práce je studiová, schémata konstrukcí, postup stavění a následnost procesů při výstavbě jsou sice naznačeny, nikoliv však stavebně detailně popsány, statika, stavební fyzika či detail nejsou prezentovány - ačkoliv byly v rámci debat průběžně s námi konzultovány. Je možné, že by autor mohl následně dojít i k ocelovce, která by však vzhledem k místu nabyla jiného významu. Ze zkušeností vím, že nekubické tvary jsou u dřevostavb spíše problematické a drahé, na druhou stranu mi sem ocelovka či hliníková konstrukce nesedí. Dřevostavba proveditelná je, otázkou by bylo, zda by dům zůstal tak kosmickým a sošným v jeho detailu.

Architektura, výraz. Vidím kosmický objekt, krásný tvar, šperk položený do drsné přírody. A právě o tom přemýšlím, zda by nebylo poctivé onu krásu či architekturu z věci s lehkým srdcem vypustit. Spolehnout se pouze na poskládání nutných technologických dílčích tvarů či provozů s tím, že výsledná forma by vznikla sama a případně by i na závěr autora překvapila. Tento aspekt diplomu jsme dosti diskutovali, šli jsme do extrému např. utilitárního stanu, obyčejného srubu či kontejneru-mobilheimu, který by funkci nesl podobně. Opravdu nevím, na jednu stranu mě vždy tyto objekty fascinují, na stranu druhou si říkám, že skutečně technologické či obslužné objekty té estetizující architektury mají málo či vůbec žádnou a to z prostého důvodu, že se peníze použijí účelově a objekty tohoto druhu rychle morálně stárnou.

Resumé. Matúš pečlivě a soustředěně absolvoval před-diplomní seminář, samotný diplom pak už hodně samostatně. Věnoval pozornost technologickým požadavkům na objekt, má ve věci nastudováno, cítili jsme z něj vášeň pro akci. Výsledek mi připadá současný, široce zabraný, rozporuplný, syntetizující, konkrétní, vhodný pro spolupráci se specialisty z jiných oborů a svou grafickou podobou velmi elegantní. Bezpočet nezodpovězených otázek, které práce přinesla, jsou pro mne její slabinou, skloubení a vůbec přínos všech jejích poloh a přesahů mimo oblasti architektury pak její kvalitou.

Navrhujeme Matúšovi známku B.

12.6.2018, David Kraus.